

Hårfrugtet bjørneklo (*Heracleum laciniatum*)

Beskrivelse

Videnskabeligt navn: *Heracleum laciniatum*

Synonymer: *Heracleum persicum*

Kaldenavn: Hårfrugtet bjørneklo, Tromsøpalme

Beskrivelse: Flerårig plante der bliver 80-170 centimeter høj og har mange tætte hår på stængelen. Stængelen er typisk 3-5 cm i diameter og har røde prikker¹. Planten har en markant duft af anis^{2,3}.

Hårfrugtet bjørneklo, Foto: Poul Evald Hansen

Forvekslingsmuligheder

Forveksles især med andre bjørneklo arter, såsom Rundlobet bjørneklo *Heracleum sosnowskyi* og Kæmpe-bjørneklo *Heracleum mantegazzianum*, der dog begge bliver noget højere. Stænglerne hos disse arter er også større (op til 10 cm) i diameter end hårfrugtet bjørneklos (1,5-2 cm). Begge dør efter blomstring modsat hårfrugtet bjørneklo, der kan blomstre i flere år³. Rundlobet bjørneklo er sjælden i Danmark⁴, mens kæmpe-bjørneklo er mere almindelig³.

Spredningsvej og udbredelse

Hårfrugtet bjørneklo stammer fra Tyrkiet, Iran og Irak. Spredningsvejen til Europa er forbundet med noget usikkerhed, da planten kan være forvekslet med andre bjørneklosarter. Man regner dog med, at den er plantet som prydblade, og derefter er sluppet ud i naturen^{2,3}. Man ved den blev indført som prydblade fra England til Tromsø i Norge i 1836, men det også muligt, at den er importeret fra Rusland eller opstået i Norge som en krydsning mellem andre arter². Der er sandsynligvis foregået flere introduktioner. Udover havebrug⁵, kan arten også spredes som frø opblandet i jord, som haveaffald eller på bildæk og skosåler⁶. I Danmark er den sjælden, og der er kun registeret tre fund; ét i Københavnsområdet⁷, ét på Lolland⁷ og ét i Fredensborg⁸.

Forvekslingsmuligheder: Øverst: Rundlobet bjørneklo, Foto: Henry Nielsen. Nederst: Kæmpe-bjørneklo, Foto: Miljøstyrelsen

Score og baggrund

Vi benytter en skala fra 1-3. 1 svarer til ingen/lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning.

Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- eller naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystemer	Økonomiske effekter	Helbreds effekter	Harmonia	Samlet
3	3	3	3	2	2	12	16

Spredningspotentiale: 3 (høj). Arten spredes let med en hastighed på mere end 10 km i året⁹. Frøene spredes med vind og vand (også saltvand). Den kan bestøve sig selv og på den måde kan en enkelt plante starte en bestand. Den kan ikke sprede sig vegetativt, men jord med den overvintrende stængel i kan spredes. Man mener, at hårfrugtet bjørneklo sætter færre frø end kæmpe-bjørneklo og rundlobet bjørneklo. Til gengæld kan den blomstre flere år, da den ikke dør efter blomstring som de andre bjørneklo arter¹⁰.

Levestedets bevarings- eller naturværdi: 3 (høj). Arten lever i kulturpåvirkede arealer samt nær kyster og vandløb¹¹.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Langs vandløb kan planten blive så dominerende, at den udkonkurrerer andre arter og sænker mangfoldigheden af dyr og planter, herunder hjemmehørende arter¹⁰.

Påvirkning af økosystemer: 3 (høj). Artens påvirkning af økosystemer anses for høj.

Økonomiske effekter: 2 (middel). De økonomiske effekter vurderes til middel, men der mangler viden på området. I Norge har planten længe været forsøgt bekæmpet ved saltning, slåning, opgravning mm. med varierende succes¹². Tætte bevoksninger kan forhindre adgang til rekreative områder og være farlige, idet de kan hindre synlighed langs trafikveje. Arten kan også medføre at vandløbsbredder eroderes¹⁰.

Helbredseffekter: 2 (middel). Man antager, at saften fra hårfrugtet bjørneklo er lige så giftig som saften fra kæmpe-bjørneklo (*Heracleum mantegazzianum*)^{3,11}. Saften kan gøre hud lysfølsom i op til flere år efter kontakt. Ved sollys vil der opstå smertefulde forbrændinger¹³.

Total score = 16

Kilder

¹ Frederiksen, S., Rasmussen, F. N. and Seberg, O. 2006. Dansk flora. Gyldendal. IGN320

² Bruun, H.H., Erneberg, M. and Ravn, H.P. 2003. Kæmpe-bjørnekloens indvandringshistorie i Danmark. URT 27: 43-49. IGN46

³ Nielsen, C., Ravn, H.P., Nentwig W. and Wade M. (eds.), 2005. The Giant Hogweed Best Practice Manual. Guidelines for the management and control of an invasive weed in Europe. Forest & Landscape Denmark, Hoersholm, 44pp. IGN3

⁴ Fugleognatur_sosnowskyi <http://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=9553> Besøgt 17-08-2015 IGN1774

⁵ Nobanis 2005: Available at <http://www.nobanis.org/NationalInfo.asp?countryID=DK&taxaID=6980> IGN47

⁶ Jahodová, S., Trybush, S., Pysek, P., Wade, M. and Karp, A. 2007. Invasive species of *Heracleum* in Europe: an insight into genetic relationships and invasion history. Diversity and Distributions 13: 99-114. IGN45

⁷ Fugleognatur

<http://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=9554&dknavn=H%EF%BF%BDrugtet%20bj%EF%BF%BDrnekle&latin=Heracleum%20persicum> Besøgt 17-08-2015 IGN1775

⁸ Lyshede, O.B., Pedersen, V.P. og Tranberg, H. 2006. Årets fund 2005. URT 30:1

http://www.botaniskforening.dk/fileadmin/user_upload/pdf/Projekter/Aarets_fund/URT106_aarsfund_s4_17.pdf Hentet 17-08-2015 IGN1776

⁹ Artsdatabanken: Available at <http://databank.artsdatabanken.no/FremmedArt2012/N60288> IGN42

¹⁰ Eppo 2009. *Heracleum persicum*. Tilgængelig her:

https://www.eppo.int/QUARANTINE/Pest_Risk_Analysis/PRAdocs_plants/09-15076%20PRA%20report%20Heracleumpersicum%20rev%20post%20WPPR.doc.15076%2520PRA%2520report%2520Heracleumpersicum%2520rev%2520post%2520WPPR.doc&ei=ZxXpUpL3KKmj4gSL14CoCQ&usg=AFQjCNF7xhjZ0CXU62LQO2PedFf6LY-qtA&sig2=H1IcV2_fTIGX8oBZp1_WpA&bvm=bv.60157871.d.bGE IGN43

¹¹ Videnstjenesten http://videntjenesten.ku.dk/raadgivning/spoergsmaal_og_svar/park_og_landskab/h_rugtet_bj_rnekle_-_toms_palmen/ Besøgt 17/08/2015 IGN1777

¹² Alm, T. 2013. Ethnobotany of *Heracleum persicum* Desf. ex Fisch., an invasive species in Norway, or how plant names, uses, and other traditions evolve. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine* 9:42. IGN48

¹³ Naturstyrelsens artsleksikon

<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/artsleksikon/planter/froerplanter/blomsterplanter/kaempe-bjoernekle/> Besøgt 17/08/2015 IGN1778